

JUSTITSMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Folketinget
Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen
Christiansborg
1240 København K

Dato: 4. juli 2008
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Ane Maria Røddik
Christensen
Sagsnr.: 2008-945-1052
Dok.: AMC40468
+ bilag

Ved brev af 16. maj 2008 har Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen rettet henvendelse til Justitsministeriet om undersøgelse af Blekingegadesagen.

Det fremgår af brevet, at udvalget den 14. maj 2008 har behandlet forslag til folketingsbeslutning om en kommission til undersøgelse af Blekingegadesagen (B 71) og i den forbindelse bl.a. har drøftet, hvilket indhold en eventuel kommende undersøgelse af Blekingegadesagen bør have, og hvordan en sådan undersøgelse kan gennemføres hurtigt og effektivt.

Det fremgår endvidere af brevet, at udvalget ønsker, at Justitsministeriet om muligt allerede inden sommerferien afholder et møde med Folketingets partier, hvor behovet for yderligere afklaring af Blekingegadesagen vil blive drøftet.

Endelig tilkendegiver udvalget, at udvalget gerne vil have en redegørelse fra Justitsministeriet om, hvilke fordele og ulemper det har, hvis en eventuel kommende undersøgelse af Blekingegadesagen gennemføres som en undersøgelse og redegørelse for det faktiske begivenhedsforløb i sagen, herunder om en sådan undersøgelse må antages at kunne gennemføres hurtigere end en undersøgelse, der også angår retligt ansvar for enkeltpersoner.

Der kan i den anledning oplyses følgende:

1. Peter Øvig Knudsens bøger om Blekingegadebanden har givet anledning til fornyet offentlig debat om myndighedernes rolle i forbindelse med opklaringen af Blekingegadesagen. Der er i den forbindelse bl.a. blevet rejst spørgsmål om Justitsministeriets, Politiets Efterretningstjenestes og anklagemyndighedens håndtering af sagen.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1.1. Et af de centrale emner i den offentlige debat har været spørgsmålet om Politiets Efterretningstjenestes og Justitsministeriets rolle i forbindelse med efterforskningen af røveriet mod en pengetransport fra Den Danske Bank i Lyngby i 1983.

Peter Øvig Knudsen anfører i sine bøger, at Politiets Efterretningstjeneste i sin tid skulle have tilbageholdt væsentlige oplysninger om Blekingegadebanden for Lyngby Politi, og at Politiets Efterretningstjeneste dermed vanskeliggjorde efterforskningen af røverisagen. Det hævdes endvidere, at Justitsministeriet – af frygt for terrorhandlinger i Danmark – skulle have ”modarbejdet” udleveringen af to personer med tilknytning til PFLP, som i foråret 1983 blev anholdt i Paris i besiddelse af 6 millioner danske kroner, og hvor der var mistanke om, at pengene stammede fra røveriet i Lyngby.

Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelser af henholdsvis 12. marts og 1. april 2008 af spørgsmål nr. 448 og 465 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, har PET-kommissionen – i lyset af den fornyede offentlige debat om Blekingegadesagen – over for Justitsministeriet oplyst, at kommissionens undersøgelse vil kunne belyse en række forhold vedrørende Politiets Efterretningstjenestes – og eventuelt Justitsministeriets – rolle i forbindelse med Lyngby-røveriet og spørgsmålet om udlevering af de to PFLP-folk.

Det fremgår bl.a. af kommissionens brev, at kommissionens undersøgelse vil kunne belyse Politiets Efterretningstjenestes og eventuelt Justitsministeriets rolle i forhold til følgende spørgsmål:

- Peter Øvig Knudsens påstande om, at Politiets Efterretningstjeneste undlod at samarbejde med Lyngby Politi,
- spørgsmålet om, hvorvidt de danske myndigheder forsøgte at hindre udlevering af PFLP-folkene fra Frankrig,
- spørgsmål om de franske myndigheders interesse i at udlevere PFLP-folkene,
- spørgsmål om de franske myndigheders tekniske undersøgelser af en del af de beslaglagte penge, spørgsmål om udlevering af en del af pengene og Politiets Efterretningstjenestes interesse heri.

PET-kommissionen har over for Justitsministeriet oplyst, at resultatet af kommissionens undersøgelser vedrørende Politiets Efterretningstjenestes og Justitsministeriets rolle i forbindelse med Blekingegadesagen vil blive beskrevet i kommissionens beretning, uanset om kommissionen finder, at

myndighederne ”ud fra hensynet til Politiets Efterretningstjenestes politiske efterforskning” har tilsidesat regler for sit virke i sit samarbejde med det almindelige politi. Der henvises til Justitsministeriets besvarelse af 7. maj 2008 af spørgsmål nr. 604 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

1.2. I forbindelse med debatten om Blekingegadesagen har der også været rejst mere generelle spørgsmål om Politiets Efterretningstjeneste, herunder om Politiets Efterretningstjenestes videregivelse af oplysninger til kriminalpolitiet i forbindelse med overvågningen af Blekingegadebanden op gennem 1980’erne.

I Peter Øvig Knudsens bøger hævdes det således, at Politiets Efterretningstjeneste igennem en årrække skulle have haft kendskab til Blekingegadebandens aktiviteter, men at efterretningstjenesten undlod at videregive disse oplysninger til kriminalpolitiet.

Endvidere er det – i forbindelse med at en kriminalassistent fra Københavns Politi er stået frem i medierne – blevet anført, at ”højere kræfter i politiet” under efterforskningen af røveriet mod Daells Varehus i 1988 skulle have nægtet Københavns Politi adgang til oplysninger i Lyngby Politis sag om bankrøveriet i 1983. Begrundelsen skulle have været, at sagen var ”hemmeligstempelt” af Politiets Efterretningstjeneste.

Som det fremgår af det omtalte brev fra PET-kommission til Justitsministeriet, vil kommissionens undersøgelse også behandle Politiets Efterretningstjenestes overvågning af Blekingegadebanden og aspekter af forholdet mellem efterretningstjenesten og det almindelige ”åbne” politi.

Det fremgår således, at PET-kommissionen – allerede før den fornyede offentlige debat om Blekingegadesagen opstod – havde behandlet og beskrevet spørgsmålet om Politiets Efterretningstjenestes overvågning af Blekingegadebanden og undersøgt aspekter af forholdet mellem Politiets Efterretningstjeneste og øvrige politiafdelinger. Det fremgår endvidere, at PET-kommissionen i lyset af de nye oplysninger, som er kommet frem, bl.a. vil foretage afhøringer af et antal vidner, herunder den nævnte kriminalassistent fra Københavns Politi.

1.3. Peter Øvig Knudsen er i sine bøger inde på, om Justitsministeriet af ”politiske hensyn” besluttede, at der ikke skulle rejses tiltale efter den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om støtte til terrorisme. Baggrunden skulle angiveligt være, at det kunne ”anses for ubekvem” for de danske myndigheder at få en sag med forbindelse til international

terrorisme i Danmark, idet ”man dermed risikerede at påkalde sig terroristernes opmærksomhed og vrede.”

Justitsministeriet har i besvarelse af 2. april 2008 af spørgsmål nr. 463 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg udførligt redegjort for spørgsmålet om tiltalerejsningen i sagen.

Som det fremgår af besvarelsen, værnede den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 alene danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Bestemmelsen omfattede således ikke støtte til terrorgrupper, som opererede uden for Danmark.

Som det videre fremgår af besvarelsen, blev spørgsmålet om anvendelsen af straffelovens § 114 drøftet internt i anklagemyndigheden inden tiltalerejsningen i sagen. Rigsadvokaten gav i den forbindelse over for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby udtryk for, at bestemmelsen efter Rigsadvokatens opfattelse kun vedrørte danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden. Dette bad han samtidig statsadvokaten om at meddele Københavns Politi, ligesom han bad statsadvokaten om at sikre sig, at denne opfattelse blev lagt til grund for det fortsatte arbejde med Blekingegadesagen.

Spørgsmålet om, hvorvidt der skulle rejses tiltale efter straffelovens § 114, ses da heller ikke at være blevet forelagt Justitsministeriet.

Justitsministeriet fik derimod forelagt – og tiltrådte - anklagemyndighedens indstilling om, at der blev rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 108 om hjælp til fremmed efterretningsvæsen ved at have indsamlet oplysninger om jødiske personer og firmaer mv. i Danmark med henblik på videregivelse til PFLP.

Sammenfattende har der således ikke været belæg for at sige, at Justitsministeriet skulle have forhindret, at der blev rejst tiltale efter den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om støtte til terrorisme. Når anklagemyndigheden ikke rejste tiltale efter denne bestemmelse, skyldtes det ikke ”politiske hensyn”, men derimod, at bestemmelsen efter Rigsadvokatens opfattelse kun vedrørte danske offentlige anliggender og den danske samfundsorden – og altså ikke omfattede støtte til terrorgrupper, der opererede uden for Danmark.

1.4. Der har endvidere været rejst spørgsmål om, hvorfor anklagemyndigheden ikke rejste tiltale mod den kvindelige læge, som var sigtet for at videregive fortrolige oplysninger til Blekingegadebanden.

Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 12. marts 2008 af spørgsmål nr. 222 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, opgav Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby påtale i sagen i medfør af den dagældende § 723, stk. 1, i retsplejeloven. Efter denne bestemmelse kunne påtale undlades i de tilfælde, hvor undersøgelsen ikke kunne ventes at føre til, at en person blev fundet skyldig til straf (jf. nu retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2).

Statsadvokat for København og Bornholm (tidligere Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby) har oplyst, at der efter de oplysninger, der findes i statsadvokaturens sagsakter, ses at være tale om, at påtale blev opgivet dels på grund af bevisets stilling, dels på grund af forældelse.

1.5. I den offentlige debat i anledning af Peter Øvig Knudsens bøger har der også været omtale af et møde, der fandt sted i New York i september 1989 mellem daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen og Tayseer Kubba fra PFLP.

Det har i debatten været nævnt, at Tayseer Kubba under mødet tilbød at vidne i straffesagen mod Blekingegadebanden, og der har været rejst spørgsmål om, hvordan de danske myndigheder håndterede dette tilbud. Jeg kan i den forbindelse henvise til Justitsministeriets netop afgivne besvarelse af spørgsmål nr. 685 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

1.6. I tilknytning til den fornyede offentlige debat om Blekingegadesagen har der også været rejst spørgsmål om myndighedernes rolle i sagen vedrørende den danske statsborger Ulla Lyngsby, der blev anholdt i Israel i sommeren 1989, og dennes påståede samarbejde med den palæstinensiske organisation "Force 17" om attentatplaner mod to danske statsborgere. Det er i den forbindelse bl.a. blevet anført, at sagen om Ulla Lyngsby og "Force 17" eventuelt kan undersøges i forbindelse med en undersøgelse af sagen om Blekingegadebanden.

Som det bl.a. fremgår af Justitsministeriets besvarelser af henholdsvis 1. april og 16. maj 2008 af spørgsmål nr. 472 og 542 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, var sagen om Ulla Lyngsby og "Force 17" samt Politiets Efterretningstjenestes involvering heri genstand for meget stor politisk og mediemæssig bevågenhed i sommeren og efteråret 1989. Det medførte bl.a., at justitsministeren og statsministeren henholdsvis den 13. og 15. juli 1989 udsendte pressemeddelelser om sagen, og at statsministeren redegjorde for sagen på flere møder i Det Udenrigspolitiske Nævn.

På et møde i Det Udenrigspolitiske Nævn den 21. juli 1989 gav statsministeren således en meget detaljeret redegørelse for sagen om de israelske myndigheders anholdelse af Ulla Lyngsby. Statsministeren redegjorde endvidere for "Force 17's" tilblivelse og funktion samt de danske myndigheders kendskab til "Force 17's" tilstedeværelse i Danmark. Sagen blev på ny rejst på et møde i Det Udenrigspolitiske Nævn i september 1989. Foranlediget heraf redegjorde statsministeren på et møde i nævnet den 11. oktober 1989 for yderligere forhold i sagen, herunder navnlig at Politiets Efterretningstjeneste ved en enkelt lejlighed i april 1989 – efter initiativ fra PLO – havde deltaget i et møde med PLO i Zürich.

Som det fremgår af den nævnte besvarelse af spørgsmål nr. 542, har Retsudvalgets medlemmer fået adgang til at læse de nævnte optegnelser fra Det Udenrigspolitiske Nævn i Udenrigsministeriet.

Efter Justitsministeriets opfattelse synes der i øvrigt ikke at være sammenhæng mellem sagen vedrørende Ulla Lyngsby og "Force 17" og sagen vedrørende Blekingegadebanden, hvorfor Force 17-sagen ikke umiddelbart vurderes at være relevant for en eventuel undersøgelse af Blekingegadesagen.

2. Ud over en række forhold med tilknytning til de spørgsmål, der er omtalt ovenfor under pkt. 1.1 og 1.2, har Enhedslisten i beslutningsforslag nr. B 71 foreslået, at en undersøgelse af Blekingegadesagen skal omfatte spørgsmål, om Politiets Efterretningstjenestes samarbejde med Mossad var en medvirkende årsag til, at alvorlige forbrydelser ikke blev opklaret og retsforfulgt, om Politiets Efterretningstjenestes samarbejde med amerikanske efterretningstjenester var en medvirkende årsag til, at alvorlige forbrydelser ikke blev opklaret og retsforfulgt, og om forløbet omkring danske erhvervsfolks våbenproduktion til Israel og den måde myndighederne håndterede sagen på.

Som redegjort for i forbindelse med førstebehandlingen af beslutningsforslaget den 9. maj 2008 er det regeringens opfattelse, at disse spørgsmål alle ligger ganske langt fra kernen i sagen om Blekingegadebanden.

For så vidt angår spørgsmålet om Politiets Efterretningstjenestes samarbejde med henholdsvis Mossad og de amerikanske efterretningstjenester er det snarere et spørgsmål, der naturligt indgår i PET-kommissionens generelle undersøgelse af Politiets Efterretningstjenestes virksomhed på det politiske område. Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelser af 4. marts 2008 af spørgsmål nr. 310 og 311 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, har PET-kommissionen således over for Justitsministeriet

oplyst, at kommissionen i sin undersøgelse vil komme ind på Politiets Efterretningstjenestes samarbejde med udenlandske efterretningstjenester.

Med hensyn til spørgsmålet om danske erhvervsfolks våbenproduktion til Israel, herunder den såkaldte Wejra-sag som Peter Øvig Knudsen omtaler i andet bind af sine bøger om Blekingegadebanden, har disse forhold efter Justitsministeriets opfattelse ikke nogen tilknytning til spørgsmålet om myndighedernes opklaring af Blekingegadesagen.

For en nærmere redegørelse for Wejra-sagen kan der i øvrigt henvises til Justitsministeriets besvarelse af 25. april 2007 af spørgsmål nr. S 2606 fra medlem af Folketinget Bjarne Laustsen (S).

3. Som nævnt – bl.a. under samrådet i Folketingets Retsudvalg den 2. april 2008 – finder regeringen det interessant at få belyst alle relevante aspekter af myndighedernes håndtering af Blekingegadesagen.

3.1. Flere af de spørgsmål, der har været forslag om bør indgå i en undersøgelseskommission af Blekingegadesagen, har – som nævnt ovenfor under pkt. 1.6 og 2 – efter regeringens opfattelse ingen sammenhæng med spørgsmålet om myndighedernes opklaring af Blekingegadesagen.

Herudover er PET-kommissionen i gang med at undersøge de mest centrale spørgsmål vedrørende Politiets Efterretningstjenestes og eventuelt Justitsministeriets rolle i forbindelse med opklaringen af Blekingegadesagen.

Det er regeringens opfattelse, at det vil være forkert at lave dobbeltarbejde. Derfor er det også regeringens holdning, at der ikke bør iværksættes yderligere undersøgelse af håndteringen af Blekingegadesagen, før man kender resultatet af PET-kommissionens arbejde.

Som tidligere oplyst har PET-kommissionen over for Justitsministeriet oplyst, at kommissionen bliver færdig i år. Når resultatet af kommissionens arbejde foreligger, vil regeringen tage initiativ til at få belyst de dele af Blekingegadesagen, hvor der er behov for yderligere afklaring.

3.2. Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 7. maj 2008 af spørgsmål nr. 544 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, vil regeringen sørge for, at der i god tid, inden PET-kommissionens beretning foreligger, bliver taget en række skridt med henblik på at være så forberedt som mulig, når beretningen bliver afgivet. Hensigten med dette vil være at skabe grundlag for, at der så hurtigt som overhovedet muligt efter, at

PET-kommissionens beretning er afgivet, kan tages stilling til behovet for yderligere afklaring af Blekingegadesagen.

Når der nedsættes en undersøgelseskommission, kan den proces, der vedrører indstilling og udpegning af formand og øvrige medlemmer, erfaringsmæssigt være relativt tidskrævende. Det samme gælder med hensyn til tilrettelæggelsen af en række praktiske forhold – som f.eks. leje af lokaler – der skal være på plads, inden en undersøgelseskommission kan påbegynde sit arbejde.

I lyset af disse erfaringer vil de forberedende skridt, som Justitsministeriet agter at tage, have til formål at sikre, at bl.a. de forhold, der vedrører udpegning af formand og medlemmer samt leje af lokaler mv., i videst muligt omfang er forberedt på en sådan måde, at en endelig afklaring af disse forhold kan ske meget hurtigt efter, at kommissoriet for en undersøgelseskommission om Blekingegadesagen er fastlagt.

3.3. Om spørgsmålet om, hvilken karakter en eventuel kommende undersøgelseskommission af Blekingegadesagen bør have, skal Justitsministeriet bemærke følgende:

Det er i lov om undersøgelseskommissioner § 4 fastsat, hvilke spørgsmål en undersøgelseskommission kan få til opgave at undersøge.

Opgaven for en undersøgelseskommission vil være at undersøge og klarlægge et bestemt hændelsesforløb, jf. lovens § 4, stk. 2. Det er i den forbindelse forudsat, at en undersøgelseskommission i en sådan ”fact finding”-undersøgelse ikke blot registrerer fakta vedrørende begivenhedsforløbet, herunder registrerer forskellige, eventuelt modstridende forklaringer, men også foretager en bevisvurdering af de konstaterede fakta.

En undersøgelseskommission vil herudover også kunne få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af nærmere bestemte ansvarsspørgsmål, jf. lovens § 4, stk. 4.

Det er vanskeligt på forhånd at angive de kriterier, der skal være afgørende for, om en undersøgelseskommission bør anmodes om at foretage en retlig vurdering af de involverede personers adfærd. Det kan dog nævnes, at der ikke er grund til at anmode en undersøgelseskommission om retlige vurderinger, hvis det på forhånd må stå klart, at der ikke er noget reelt spørgsmål om fejl, der kan bære f.eks. en disciplinærforfølgning eller straffesag. Det vil f.eks. være tilfældet, hvis der er tale om fratrådte embedsmænd, hvor et eventuelt strafansvar er forældet. Der er heller ikke grund til at anmode en undersøgelseskommission om retlige vur-

deringer, hvis formålet med at nedsætte undersøgelseskommissionen overvejende er at undersøge og redegøre for et faktisk forløb med henblik på, (som det fremgår af § 4, stk. 3, i lov om undersøgelseskommissioner), at identificere systemfejl og komme med forslag til ændringer, således at sådanne fejl så vidt muligt undgås i fremtiden, jf. Oliver Talevski m.fl., Undersøgelseskommissioner, Embedsmandsansvaret og Folketingets rolle, 1. udgave (2002), side 81.

Justitsministeriet finder det på nuværende tidspunkt, hvor resultatet af PET-kommissionens arbejde ikke foreligger, vanskeligt at udtale sig nærmere om spørgsmålet om, hvorvidt en undersøgelseskommission af Blekingegadesagen alene bør omfatte det faktiske begivenhedsforløb i sagen, eller om undersøgelsen også bør omfatte retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar – og herunder hvad der taler henholdsvis for og imod at anvende den ene model frem for den anden.

3.4. Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at spørgsmålet om, hvornår en undersøgelseskommission om Blekingegadesagen vil kunne afgive beretning – som oplyst i den nævnte besvarelse af spørgsmål nr. 544 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg – vil afhænge af indholdet af den undersøgelse, som undersøgelseskommissionen får til opgave at gennemføre. Justitsministeriet kan derfor på nuværende tidspunkt ikke udtale sig nærmere herom.

En undersøgelse og redegørelse for (alene) det faktiske begivenhedsforløb i en sag må naturligvis i almindelighed forventes at kunne gennemføres hurtigere end en undersøgelse, som også omfatter retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar. Om der i givet fald vil være tale om nogen væsentlig tidsmæssig gevinst, må imidlertid anses for usikkert.

4. Jeg deltager naturligvis meget gerne i en nærmere drøftelse af sagen med Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen.

Kopi af relevante folketingsbesvarelser samt talepapir fra samråd den 2. april 2008 i Folketingets Retsudvalg vedlægges til orientering.

Lene Espersen

/

Carsten Kristian Vollmer